

Vrads, langt ude - midt i

Fortælling om en landsby

En bog om den unikke landsby Vrads, der midt i noget af Danmarks smukkeste natur nok kan synes langt ude, men alligevel er midt i det hele.

En bog om en befolkning, der trods vanskelige forhold på mager jord igennem mere end hundrede år formåede at gribe mulighederne og skabe en velfungerende landsby.

Bogen om en landsby, der gennem de sidste 25 år ved at forene indefrakommende kraft med udefrakommende initiativer og muligheder modstod en truende tilbagegang og har udviklet sig til at være et levested med stor social og kulturel integritet og et udviklende fællesskab.

Langt ude - midt i

Selvfølgelig kan nogen synes, at der er for få tilbud og for lidt offentlig service i en landsby, mens andre foretrækker at gøre mest muligt selv. Der kan være dem, for hvem der godt måtte være mere gang i den, mens andre kan synes, der allerede sker for meget.

For nogen er det afgørende at få bedre mobildækdækning, mens andre er lykkelige for at være fri. Eller at mærke, sanse og nyde naturen, den rene luft, freden, friheden og fællesskabet og føle sig midt i det hele, mens andre end ikke kunne drømme om at skulle bo så langt ude som i Vrads, fjernt fra storbyens puls. I landsbyen skal der være plads til alle.

Udkant - i forhold til hvad

Måske synger nogen med på "nationalsangen" om, at der skal mere gang i væksten gennem stadig mere forbrug, mens andre ser det som den forkerte vej og hellere søger balanceret forbrug og personlig og fælles vækst. Det nye, det smarte, det trendy, statussymbolerne, overfloden og det hurtige liv på toppen af verden tiltrækker nogen, mens andre er bedøvende ligeglade og hellere vil være end at synes. Og hvem er længst ude?

Et nøjsomt samfund

Overflod har aldrig været et problem for beboerne i Vrads. Dertil har jorden været for dårlig, klimaet for barskt og afstanden til købstaden for stor. Ikke meget andet end sandet kom af sig selv, når vestenvinden tog fat.

Tilplantningen fra slutningen af 1800-tallet gav dog mulighed for ekstra indtjening, og den særegne natur tiltrak byfolk som landligere i feriehus og som turister til et lokalt udflugtssted, og da den voksende bilmængde fra 1960'erne gav mulighed for tilflytning af folk med byerhverv, skete gradvist en ændring af befolknings sammensætningen.

Den sædvanlige historie

Den øgede mobilitet ændrede imidlertid ikke kun befolknings sammensætningen, men også indkøbsmulighederne. Skolen var lukket, præsteembeder blev sammenlagt, privatbanen blev nedlagt, men som det værste og næsten uundgåelige: Brugsforeningen lukkede, og uddeleren blev "fri" købmand. Men friheden var kort, og heller ikke en nærbutik på iværksætterstøtte kunne leve. De mange forsøg på en busforbindelse løb også ud i sandet, og det blev svært at sælge huse.

1992 - sammenfald af omstændigheder - et vendepunkt

Mange tiltag kan gøres for at skabe liv i landsbyer, men det altafgørende er den måde, de nye tiltag eller ændrede forhold gribes på af befolkningen. Muligheder skal gribes og forvaltes, mens selve livet i landsbyen skabes og udvikles indefra.

En hærvejsrute for gående og cyklende blev lagt ned gennem Jylland og igennem Vrads. Den var færdig i 1992, hvor en gruppe mennesker i landsbyen havde taget initiativ til en non-profit og kollektivt drevet købmandshandel, som åbnede i april 1992. Samme år blev det gamle udflugtssted Vrads Sande, på initiativ af sommerhusejerne på den anden side af vejen, købt til internationalt meditationscenter. Det gav interesse for tilflytning til Vrads, og der skabtes fra begyndelsen en synergi og gensidig imødekommenhed, som bærer fremad. Om det og meget andet kan læses i bogen udgivet ved Vrads Købmandshandels 25-års jubilæum 29. april 2017:

Vrads, langt ude - midt i

Fra venstre til højre, oppefra og ned: 1. Plantning i Grane Plantage, Vråds 1895, 2. Arkitekt Axel Bergs sommerhus på Vråds Sande genopførtes af tømrermester Jens Møller Pedersen, Vråds, efter en brand omkring 1915. Axel Berg er nr. 3 fra venstre yderst ses Gotfred Tvede og Hack Kampmann, 3. Maleri fra Vråds 1937 af *Rigsdagens "onde" maler*, Rasmus Larsen, kendt for sin allegoriske frise i Vandrehallen på Christiansborg. Larsen var landligger i Vråds i næsten 20 somre, 4. Dagvognen ved Vråds Brugs i 1920, 5. og 6. Vråds "Torv" i 1960'erne og i 2010, 7. Før meditation i parken på Vråds Sande i 2016, 8. Dans til Vrådspillemandene i 2016, et af mange arrangementer ved den årlige Vråds Festival.

Vrads, langt ude - midt i ***Fortælling om en landsby***

Bogen dækker perioden 1885 - 2017 og fortsætter forfatterens store værk *Mennesker og Landskab* fra 2007 om landskabsudviklingen i og omkring Salten Ådal, hvor det frem til omkring år 1900 især var de mange bønder, der formede landskabet. Vrads er en af byerne ved Salten Å.

Højformat ca. 30 x 23 cm.
328 sider, indbundet, rigt illustreret.
Udgivet 29. april 2017.
Pris 450 kr. inkl. moms,
500 kr. inkl. moms og forsendelse fra
forlaget til adresse i Danmark i 2017.

Palle Kousgaard f. 1945
Civilingeniør, gårdejer, forfatter m.m.

Andre bøger af Palle Kousgaard:

Hvor heden før var gold, nu skov og læhegn findes. 24x17 cm, 128 sider, indb. Udgivet af St. Hjøllund Plantage A/S ved 125-året for første jordkøb til plantagen. Bogen er udsolgt.

Vandmøllerne ved Salten Å. 27x19 cm, 175 sider, indb. Forlaget Vinden Vender 2003.

Klange fra Overdrevet. Noveller. 21,5x14,5 cm, 192 sider, hft. Forlaget Vinden Vender 2004.

Mennesker og Landskab. De mange bønders land i egnen med Danmarks største skov. 30x23 cm, 544 sider, indb. Forlaget Vinden Vender 2007.

Rundt om Bølling Sø. Lyriske tekster til malerier af Inge Lis Jørgensen, 18x24 cm, 46 sider, hft. Inge Lis Jørgensen 2010.

Det sublime Landskab. 222 sider, 28x20 cm. hft. Om 1800-tallets malere på Silkeborg-egnen med udstillingskatalog. Desuden bidrag af Steffen Lange og Iben From, red. KunstCentret Silkeborg Bad 2011.

Forlaget Vinden Vender

Fogstruplund, Vorretvej 9, 8653 Them, tlf. 75756616,
e-mail: forlag@vindenvender.dk, www.vindenvender.dk